

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

ESF projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

Darba vides riska faktori pārtikas ražošanas uzņēmumos

Viesturs Šmeiss
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

Darbs cilvēka dzīvē

Pozitīva nozīme

- Nodrošina ienākumus
- Nodrošina sociālo stāvokli un labklājību
- Nodrošina finansiālu neatkarību
- Papildus sociālie kontakti

Negatīva nozīme

- Nelaiemes gadījumi
- Arodslimības, no darba atkarīgās slimības, citas slimības
- Neapmierinātība, stress, pazeminātas darba spējas

Darba aizsardzības uzdevumi:

- Panākt to lai darba vietas un darba vide būtu maksimāli piemērota cilvēka vajadzībām un iespējami nekaitīga!
 - Lai to panāktu, ir nepieciešams daudzu speciālistu darbs – katrs rūpējās par savu jomu: ergonomisti, inženieri, ārsti u.c.
- Panākt to, lai nodarbinātie zinātu to, kas ir jāievēro un to arī ievērotu:
 - Vairumā gadījumu tās ir ļoti vienkāršas lietas...

Latvijā?

■ Darba aizsardzība

“... totāli garlaicīgs, nevajadzīgs un formāls pasākums ...”

“... Formalitātes un papīru kaudze ...”

“.... Vieni vienīgi izdevumi”

“.... Neļauj strādāt, atkal kārtējā inspekcija un valsts naudas tērēšana”

“.... Atkal kaut kādas murgainas Eiropas direktīvas ...”

Latvijā?

- Ļoti retos uzņēmumos – (***svarīgākais kapitāls – cilvēks***) - uzņēmējdarbības sastāvdaļa
- Praktiski netiek mācīta (vai tiek mācīta absolūti garlaicīgi un formāli) uzņēmējdarbības fakultātēs (ar retiem izņēmumiem)
- Līdz ar to – **vairums darba devēju uztver nevis kā iespēju uzlabot uzņēmuma darbību, bet kā izdevumus un šķēršļus!**

Darba aizsardzības likumdošana

- Diezgan sarežģīts normatīvais regulējums, jo daudz n/d:

Visa pamats

- **Darba aizsardzības likums**
- Darba aizsardzības likumam **pakļautie MK Noteikumi**
- Atsevišķi **citu jomu likumi** un uz to **pamata izdotie MK** (piemēram, Likums Par ugunsdrošību un Ugunsdrošības noteikumi)

Svarīgākās darba aizsardzības normatīvo dokumentu grupas

1. Darba aizsardzība (arodveselības un darba drošība)
2. Bīstamās iekārtas
3. Ķīmiskās vielas un produkti
4. Prasības atsevišķām ražošanas nozarēm un produktu grupām (pārtikas ražošana, veselības aprūpe u.c.)
5. Darba likumdošana un prasības (arī ierobežojumi) darbiniekiem
6. Sociālā un ar veselības nodrošināšanu saistītā likumdošana

Problēma arī jaunajā likumdošanā

- Dažādu grupu normatīvo dokumentu prasības bieži pārklājas vai cita citu papildina:
- **Piemērs: Pārtikas uzņēmumam jāievēro gan prasības telpu higiēnai, gan darba aizsardzības prasības, gan prasības bīstamām iekārtām, gan prasības ķīmisko vielu lietošanai utt.... Un vēl pārējās uzņēmējdarbības prasības**
- Normatīvo aktu ir ļoti daudz ~ vismaz 40-50 dažādi dokumenti, kuri regulē pamatprasības arodveselībā un darba aizsardzībā vai ir saistīti ar darba vidi/higiēnu u.tml.

Kur to visu var atrast.

■ <https://likumi.lv>

Veselība

■ Cilvēka veselība nenozīmē tikai slimību trūkumu...

Latvijā

■ Tas ir stāvoklis, kad vēl ir pietiekami daudz spēka neaiziet pie ārsta...

■ Pēc PVO definīcijas, veselība ir pilnīgas fizikālas, garīgas un sociālas labklājības stāvoklis un ne tikai slimības vai kādas citas patoloģijas trūkums

■ Pēc vides un veselības speciālistu domām, veselība ir līdzsvara stāvoklis starp cilvēka organismu un vidi, kas nodrošina normālas organisma funkcijas.

Darbu organizācija un uzvedība ikdienā, tās nozīme

- Vai vajag darbu organizāciju?
- Vai prasīt uzvedību drabā?
- Vai tam vispār ir kāda nozīme?

Tomēr svarīgi

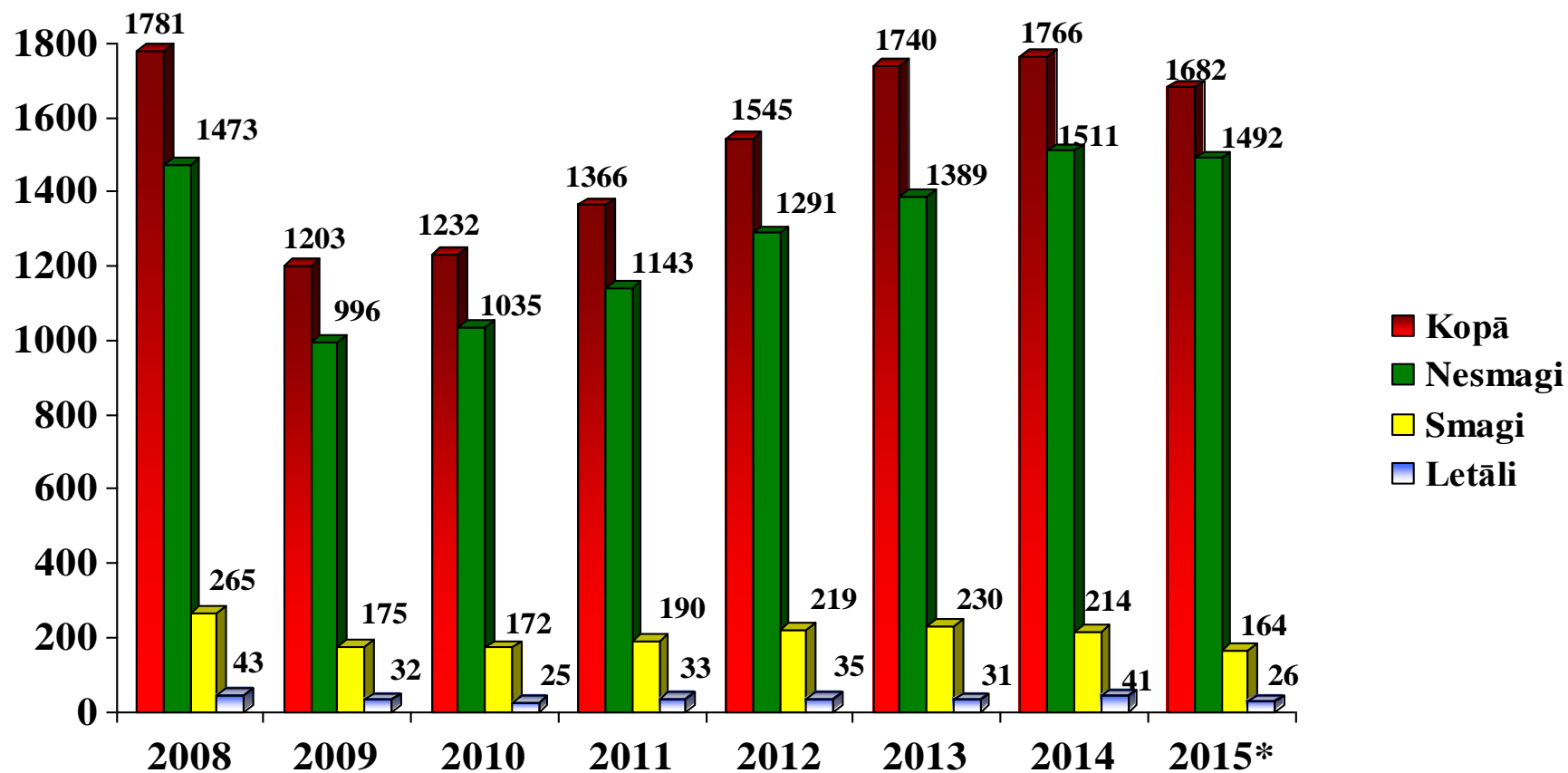
- Pārtikas produktu un dzērienu ražošana no darba aizsardzības viedokļa uzskatāma par vienu **no bīstamākajām nozarēm**, jo tajā nodarbinātie biežāk nekā **vidēji Latvijā cieš nelaimes gadījumos darbā un saslimst ar arodslimībām.**

Tomēr svarīgi

Kāpēc?

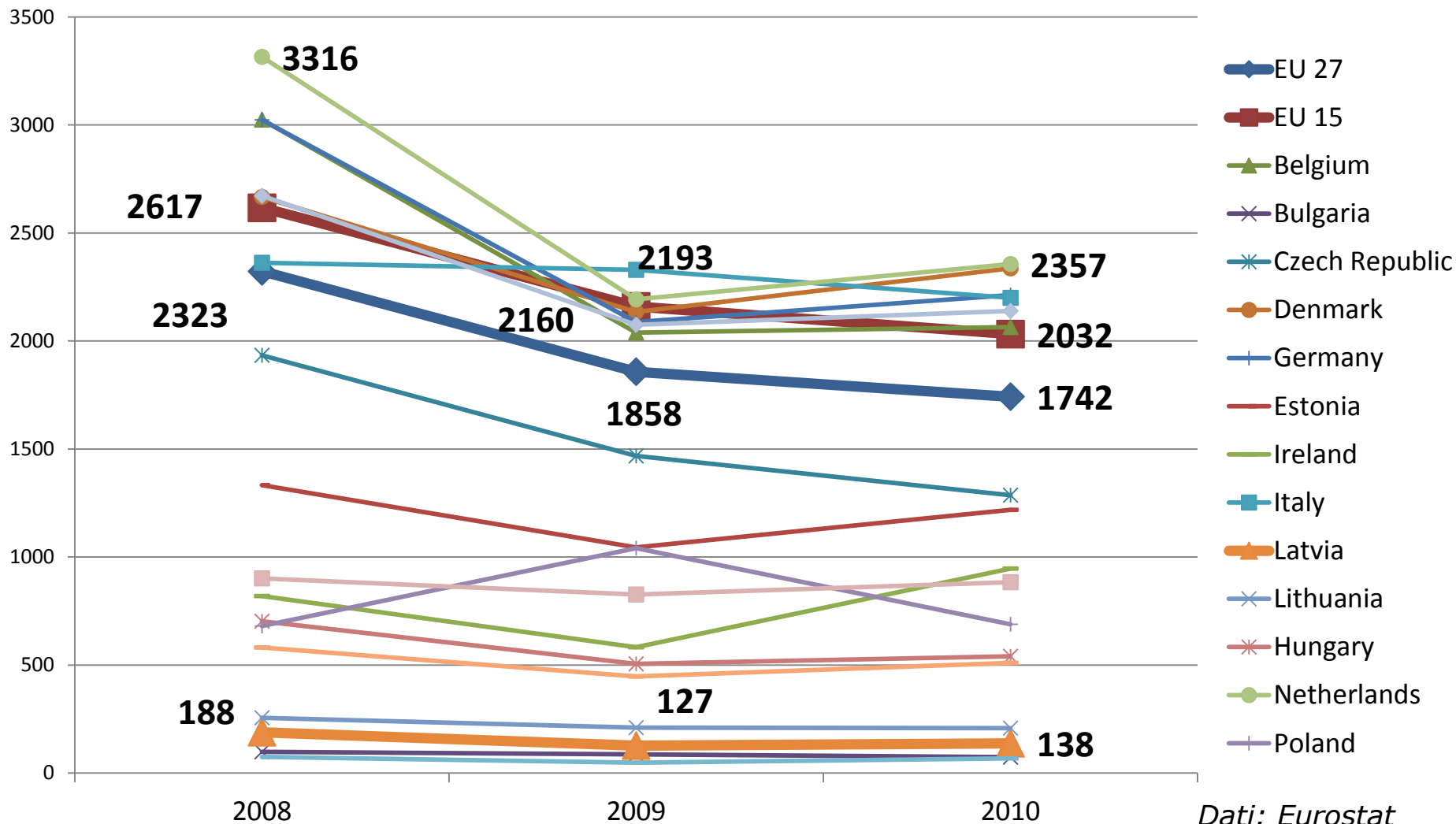
- Tas saistīts ar daudziem aspektiem:
 - kā svarīgākie jāmin daudzie un dažādie darba vides riska faktori, kas sastopami ikvienā ražojošā uzņēmumā, dažādu profesiju un atšķirīga profesionālās sagatavotības līmeņa darbinieki
 - laika trūkums.
 - visa pamatā ir nepietiekama izpratne par darba aizsardzības jautājumiem gan no darba devēju puses, gan nodarbināto puses.
 - svarīga ir attieksme pret darba aizsardzības jautājumiem un lēmumiem no nodarbinātā puses, ko pats darbu veicējs pieņem, piemēram, lietot austiņas dzirdes aizsardzībai vai nē, atrasties darba vietā alkoholisko vielu reibumā vai nē.

Nelaimes gadījumi – absolūtie skaitļi (2008-2015)

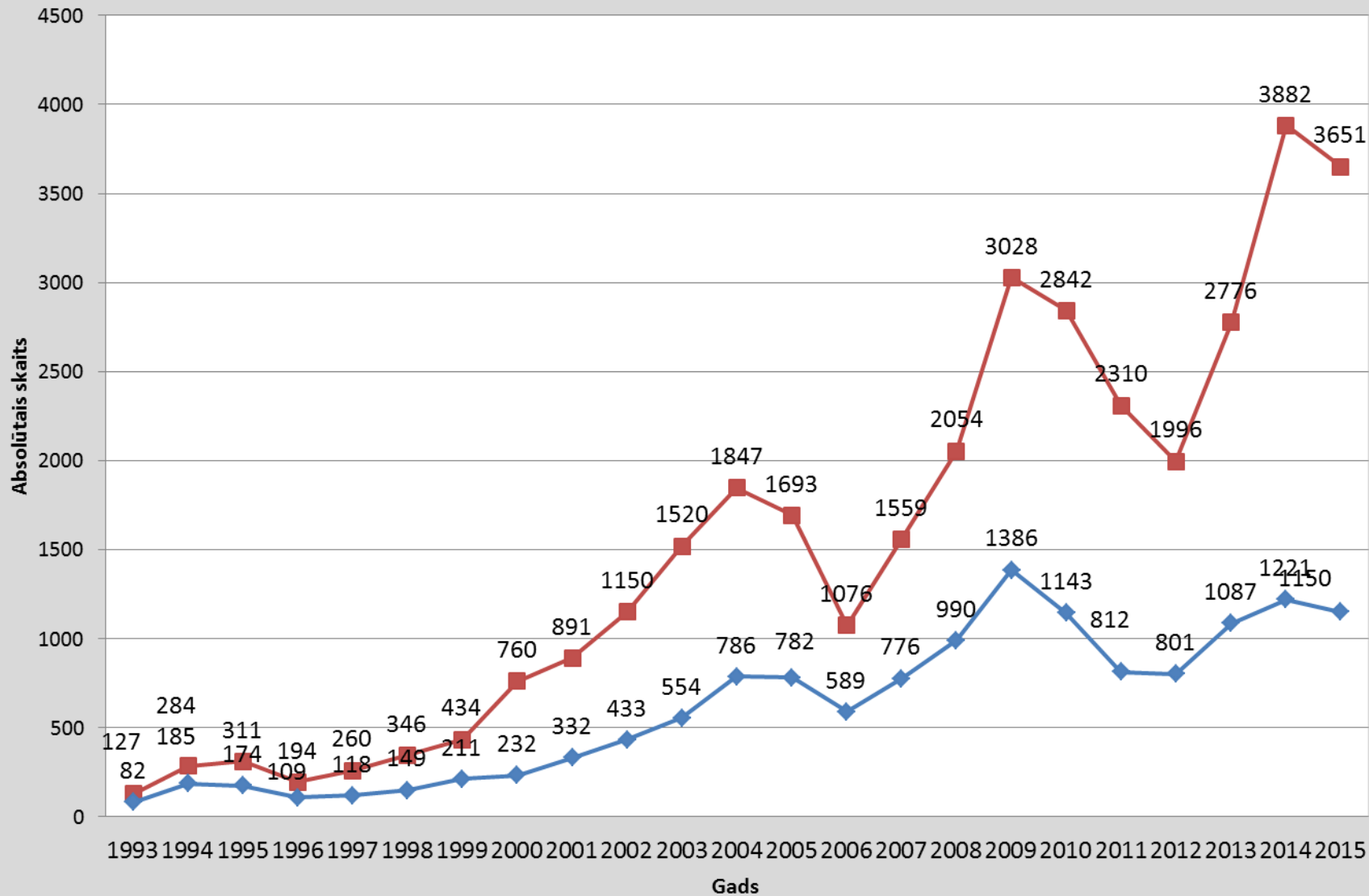

Avots: Valsts Darba
inspekcija

Kopējais reģistrēto nelaiemes gadījumu biežums dažādās ES valstīs

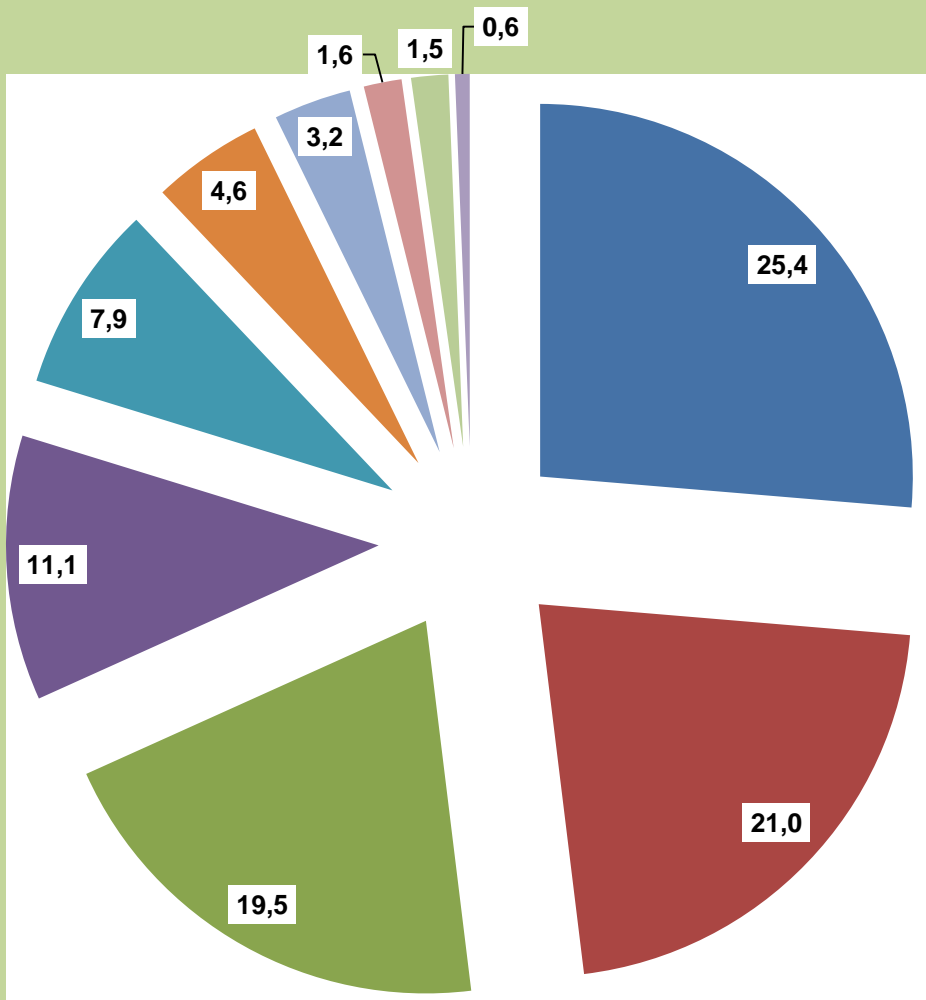

Arodslimības Latvijā – absolūtie skaitļi

■ Pirmreizēji diagnosticēto arodslimību skaits ◆ Pirmreizēji reģistrēto arodslimnieku skaits

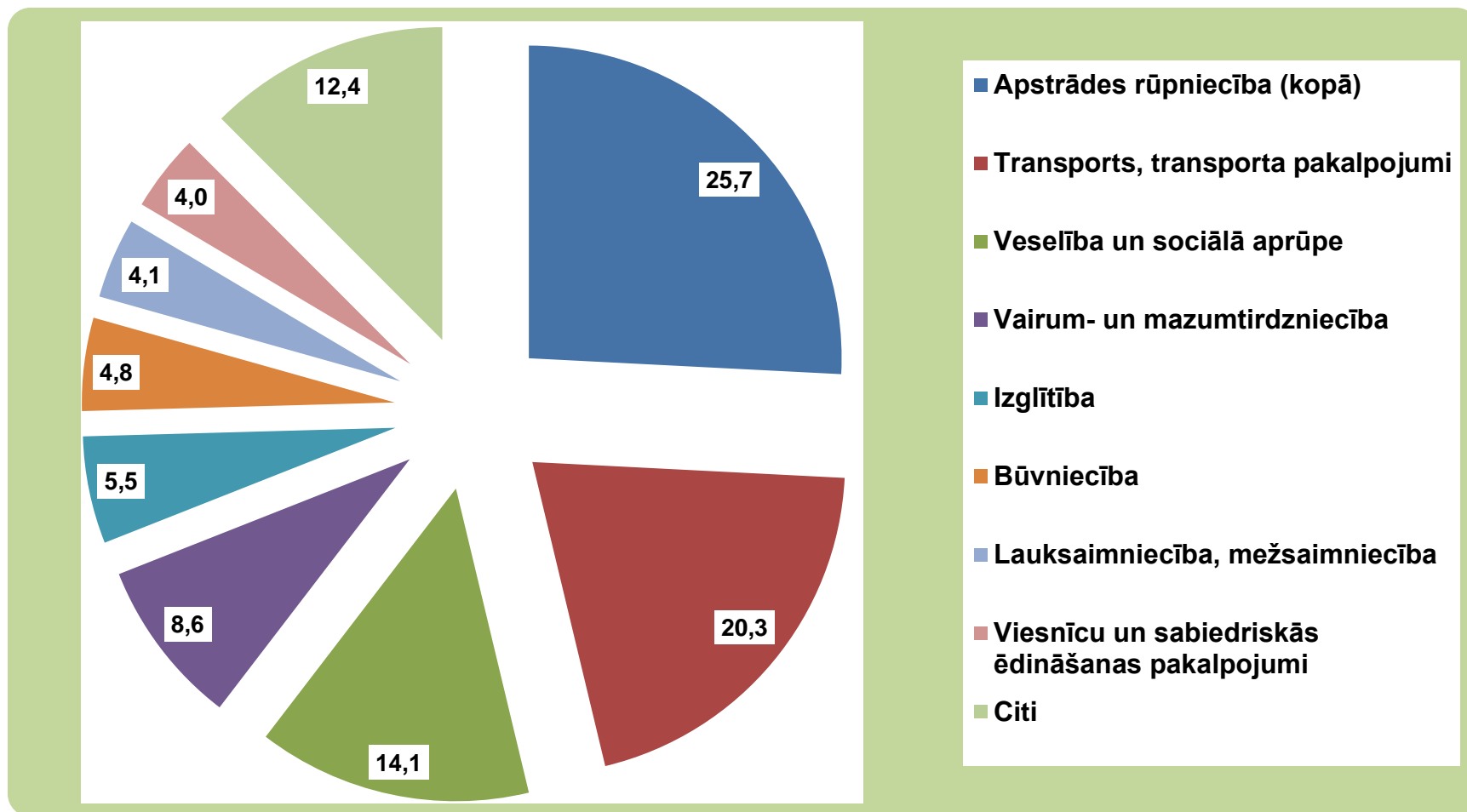
Arodslimību top 10 Latvijā

- Mugurkaula slimības
- Saistaudu slimības (tendinīti, Dipitrēna kontraktūra u.c.)
- Karpālā kanāla sindroms
- Artrozes
- Vibrācijas slimība
- Trokšņa izraisītā vādzirdība
- Elpošanas orgānu slimības
- Vēnu varikoze
- Elkoņa nerva neiropātija
- Ādas slimības

Latvijas nozares ar visaugstāko saslimstību ar arodslimībām

(% no kopējā pirmo reizi atklāto arodslimnieku skaita 2014. gadā)

Kas, tad skaitās pārtikas ražošana

- Gaļas un gaļas produktu, zivju un zivju produktu ražošana, pārstrāde un konservēšana
- Augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana
- Augu un dzīvnieku eļļu un tauku ražošana
- Piena produktu ražošana
- Graudu malšanas produktu, cietes un cietes produktu ražošana
- Konditorejas un miltu izstrādājumu ražošana
- Dzīvnieku barības ražošana (lopbarības, suņu, kaķu u.c. barības ražošana)
- Citu pārtikas produktu ražošana (cukura, kakao, šokolādes, konfekšu, makaronu, nūdeļu ražošana; tējas un
- kafijas pārstrāde; garšvielu, mērču un garšvielu piedevu ražošana u.c.)
- Dzērienu ražošana (alkoholisko - dzērienu, vīna, alus, bezalkoholisko dzērienu - minerālūdens u.c. ražošana)